

De publieke digitale euro: winst voor de ECB, banken op verlies

De ECB onderzoekt de mogelijkheden tot het invoeren van een publieke digitale euro. De invoering daarvan is echter niet zonder risico's voor het huidige financiële bestel.

Op 2 oktober 2020 publiceerde de ECB een rapport over de eventuele introductie van een door haar uit te geven publieke digitale euro. In oktober 2021 startte de ECB een onderzoek naar de mogelijke modaliteiten van een dergelijke munt. Dit onderzoek is thans in volle gang en moet in oktober 2023 zijn afgerond. Vervolgens zal worden bepaald of het project wordt voortgezet in de vorm van een pilot. Het is uiteraard aan de politiek om over de invoering van een publieke digitale euro te beslissen. Op 7 november 2022 heeft de Europese Commissie echter aangegeven dat zij in het tweede kwartaal van 2023 – dus nog vóór de afronding van het door de ECB geïnitieerde onderzoek – met een conceptvoorstel voor een verordening voor een publieke digitale euro zal komen. Het getuigt dan ook van realisme om aan te nemen dat deze nieuwe munt er sowieso komt. De vraag is alleen in welke vorm en wanneer.

Bij een publieke digitale euro gaat het om een digitale munt die een vordering op de ECB representeert. Dat kan zijn in de vorm van een tegoed op een rekening of van een geldswaarde op een duurzame drager. De publieke digitale euro moet worden onderscheiden van door private partijen uitgegeven cryptovaluta. Dergelijke cryptovaluta representeren meestal geen vordering op de uitgever en kwalificeren reeds daarom niet als (elektronisch) geld in juridische zin. Als zij wel een vordering op de uitgever representeren, zoals mogelijk zou

gelden voor de Diem, de door Facebook gepropageerde cryptovaluta, betreft het hier steeds een vordering op een private marktpartij. Dat geldt ook voor E-money tokens in de zin van de Markets in Crypto-Assets Regulation, de MiCAR. Bij de publieke digitale euro gaat het altijd om een vordering op de ECB en daarmee om digitaal centralebankgeld (Digital Central Bank Currency, DCBC). De houder loopt dan ook niet het risico om met een faillissement van de uitgever te worden geconfronteerd.

De ECB hoopt met de publieke digitale euro een veilig alternatief voor het commerciële digitale geld te creëren en bij te dragen aan de stabiliteit van het financiële systeem. De vraag is echter of de ECB met de nieuwe munt niet juist de concurrentie met het private digitale geld aangaat en daardoor afbreuk doet aan de stabiliteit van het financiële systeem. Als het publiek daarin wordt vrijgelaten, bestaat het risico dat het massaal zijn tegoeden in commercieel bankgeld zal omzetten in digitaal centralebankgeld. Dat kan enorme consequenties hebben voor de banken en hun verdienmodellen en daarmee ook voor hun levensvatbaarheid. Verder zal het publiek in ieder geval tot omzetting overgaan als een bank in problemen verkeert. Het risico op een bankrun wordt daardoor vergroot. De ECB hoopt deze risico's te reduceren door tegoeden in digitale euro's slechts toe te staan tot een bepaald maximum, maar het effect en de houdbaarheid van een dergelijke maatregel moeten niet worden overschat. Verder wil de ECB de distributie van en betalingen met de publieke digitale euro via de commerciële banken laten verlopen. De banken krijgen daarmee wel een rol, maar mogen ook de claims opvangen. ■

Door **Prof. Mr. W.A.K. Rank**, Advocaat bij NautaDutilh te Amsterdam en Hoogleraar Financieel Recht aan de Universiteit Leiden